

Uitvoeringsagenda Toegankelijk Groningen 2022-2023

Bijlage bij de Agenda Toegankelijk Groningen

Inhoudsopgave

Inleiding	1
Korte samenvatting van de activiteiten en status van de plannen	2
Speerpunten van de Werkgroep toegankelijk Groningen	4
Actiepunten per Thema	5
Bewustwording	5
Communicatie	6
Dienstverlening	7
Algemene burgerzaken	7
Thema: Vrije tijd	8
Sport	8
Evenementen	9
Cultuur	10
Opgroeien en ontwikkelen	11
Buitenruimte	12
Openbare Ruimte	13
Afval- en grondstoffenmanagement	14
Wonen	15
Zorg, welzijn en ondersteuning	16
Preventie	17
Vervoer en persoonlijke mobiliteit	18
Werk, arbeidsmarkt en participatie	19
Sociale veiligheid	20

Inleiding

Voor u ligt de Uitvoeringsagenda 2022-2023. Dit rapport is een bijlage bij de Agenda Toegankelijk Groningen 2022 - 2025. Deze bijlage toont de uitkomsten van het proces dat we afgelopen jaar hebben gestart. In samenwerking met de Werkgroep Toegankelijk Groningen en Ambassadeurs van de gemeente hebben we sessies georganiseerd over diverse thema's rondom toegankelijkheid. Deze sessies zijn een startpunt geweest voor verdere concretisering van activiteiten rondom toegankelijkheid. In het afgelopen jaar zijn veel stappen gezet. Deze uitvoeringsagenda is een *tussentijdse* rapportage van de acties die we met elkaar geformuleerd hebben.

De beschreven definitie van toegankelijkheid in de Agenda Toegankelijk Groningen laat zien dat toegankelijkheid een breed thema is met aandacht voor beperkingen in:

- De fysieke omgeving (bijv. afwezigheid van blindegeleidelijnen),
- Overdracht van informatie (bijv. voor mensen die laaggeletterd zijn) en
- Een sociale component (hoe welkom ben je).

Het is dan ook lastig af te bakenen waar toegankelijkheid geen rol speelt. Door deze uitvoeringsagenda willen we meer grip krijgen op acties rondom toegankelijkheid.

De opzet van dit verslag bestrijkt 11 thema's zoals die vanuit het VN-verdrag en de VNG zijn geformuleerd. Het gaat om de thema's:

- Bewustwording en beeldvorming
- Communicatie
- Dienstverlening
- Vrije tijd
  - Sport
  - Evenementen
  - Cultuur
- Opgroeien & ontwikkelen
- Buitenruimte
  - Openbare Ruimte
  - Afvalbeheersing
- Wonen
- Zorg, welzijn en ondersteuning
  - Preventie
- Vervoer en persoonlijke mobiliteit
- Werk, arbeidsmarkt en participatie
- Sociale Veiligheid

Korte samenvatting van de activiteiten en status van de plannen

De uitvoering van het VN-verdrag voor mensen met een handicap stelt dat beleid rondom Toegankelijkheid samen met mensen met een beperking/handicap vorm moet krijgen. De uitvoeringsagenda is het resultaat van een proces dat dit jaar is opgestart of versterkt. Aan de hand van de Agenda Toegankelijk Groningen 2022-2025 is met de Werkgroep Toegankelijk Groningen bekeken welk thema's we gingen aanpakken. Het bleek dat we nog niet voor alle relevante thema's ambassadeurs hadden en dat voor een aantal thema's de ambassadeurs vanwege nieuwe functies/taken niet meer beschikbaar waren. We zijn dus in eerste instantie gestart met een aantal thema's die uiteindelijk het verst zijn uitgewerkt. Voor de thema's waar geen ambassadeur beschikbaar waren zijn oriënterende gesprekken gevoerd met mogelijke kandidaten en uitleg gegeven over het programma toegankelijkheid voordat de aanpak voor de uitvoeringsagenda kon starten.

Aanpak van de uitvoeringsagenda per thema:

1. Sessie WTG en Ambassadeur. De ambassadeur bespreekt recente ontwikkelingen binnen eigen werkveld. De werkgroepleden delen hun ervaringen met het thema.
2. Verslag van sessie om inhoudelijke punten te kunnen verifiëren.
3. Concept van een actielijst die door de ambassadeurs in eigen achterban besproken kon worden.
4. Definitieve actielijst met ambassadeurs en WTG afgestemd.

Positieve opbrengsten:

Alleen al door het gesprek met elkaar kwam de samenwerking tot stand en werden resultaten geboekt. Er zijn dit jaar veel nieuwe verbindingen gelegd wat ertoe heeft geleid dat veel nieuwe samenwerkingen en activiteiten tot stand zijn gekomen, ook buiten de uitvoeringsagenda. De werkgroep heeft het drukker dan ooit. Een ander positief resultaat is het feit dat de sessies tot meer wederzijds begrip hebben geleid en dat dit drempelverlagend werkt in het contact met elkaar.

Uitdagingen:

Er is een groot verloop onder ambassadeurs toegankelijkheid geweest dit jaar en daardoor is het lastig om verder te bouwen op voorgaande ontwikkelingen en concrete acties te formuleren. Dit heeft ertoe geleid dat niet alle activiteiten even goed afgestemd zijn binnen de gemeente.

Nog niet alle inhoudelijke aspecten van toegankelijkheid zijn meegenomen. Aangezien we per thema sessies hebben georganiseerd, zijn alleen die actiepunten geformuleerd die uit die sessies naar boven kwamen.

We merken dat deze werkwijze een olievlekwerking heeft waardoor we steeds een stap verder komen en meer betrokken worden bij nieuw beleid. Dat vraagt wel om afwegingen te maken over de belangrijkste aandachtspunten, omdat de WTG mogelijk overvraagd kan worden.

Leerpunten:

- Aansluiten bij burgers en hun behoeften vraagt goed luisteren naar de ervaringskennis die burgers meebrengen.
- De aanpak die tot de totstandkoming van de uitvoeringsagenda heeft geleid, helpt ambassadeurs om hun plannen te onderbouwen en nieuwe perspectieven te integreren.

Speerpunten van de Werkgroep Toegankelijk Groningen

De WTG heeft voor zichzelf een aantal haalbare punten geformuleerd waar ze zich voor gaan inzetten in 2023:

1. Aanscherpen Groninger Vuistregels Bouwbeleid met 'criteria toegankelijkheid'.
2. Oriëntatie punten/lijnen bij toepassing van 'shared space' in de openbare ruimte.
3. Uniforme geleidelijnen voor blinden/slechtzienden.
4. Ondertiteling en/of tolken NGT bij de regionale media: OOG en RTV Noord.
5. Veilige woonplekken zoals 'hofjes' en andere creatieve huisvesting in de uitvoeringsagenda wonen & zorg.
6. Erkenning van handicap/chronische ziekte als ongelijkheidsfactor bij preventie en in het gezondheidsbeleid. Een factor waar de gemeente invloed op heeft en dus mede verantwoordelijk voor is.
7. Eén breed inzetbare en langdurende indicatie voor mensen met een statische of achteruitlopende handicap/beperking.

Actiepunten per Thema

Op 14 juli 2016 ratificeerde de Nederlandse overheid het VN-verdrag over personen met een handicap (in dit document het VN-verdrag). Dit verdrag waarborgt, beschermt en bevordert de vrijheden en rechten van mensen met een handicap en chronische ziekte. De doelgroep van het verdrag betreft mensen met een fysieke, zintuigelijke, verstandelijke en/of psychische beperking/handicap.

Hieronder vallen ook mensen met een chronische ziekte en ouderen die als gevolg van hun leeftijd een beperking hebben. Het VN Verdrag bestrijkt dus een hele diverse groep van mensen met een handicap. Doordat iedereen anders is lukt het niet om 100% toegankelijk te zijn. Dat is ook niet wat het VN Verdrag vraagt. Wel vraag het om actief mee te denken met oplossingen voor drempels die mensen ervaren.

Sinds de instelling van het Verdrag in 2007 werken overheden zowel op internationaal, nationaal als lokaal niveau aan gelijke kansen voor personen met een handicap. In 2016 heeft Nederland het VN Verdrag aangenomen en wordt hier op diverse overheidsniveaus hieraan uitvoering gegeven.

Als gemeente dienen we een periodiek plan op te stellen waarin we aangeven hoe we het VN Verdrag lokaal implementeren. Deze uitvoeringsagenda is een onderdeel van deze implementatiestrategie; de concretisering van de agenda Toegankelijk Groningen 2022-2025. Het is daarmee een levend document, die jaarlijks wordt herzien en bijgewerkt.

Van de hieronder beschreven thema's worden algemene uitgangspunten benoemd (criteria) die weergeven wat ons beeld is van de ideale situatie. Daarna worden acties benoemd die we met elkaar geformuleerd hebben en ten slotte kunnen aanvullende opmerkingen genoteerd zijn die aanvullende informatie geven over de acties. Wanneer in de toekomst nieuwe acties worden geformuleerd zijn deze een nieuw doel in het bereiken van een criterium.

Bewustwording

Een belangrijke opdracht van Toegankelijk Groningen is het bevorderen van bewustwording bij mede- burgers en medewerkers van de gemeente over het VN-verdrag en toegankelijkheid in de breedste zin van het woord. Hoewel het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een handicap valt onder geldende wet- en regelgeving, is nog niet iedereen bekend met het verdrag en het belang van toegankelijkheid. Ook heeft men niet altijd een duidelijk beeld van de brede doelgroep van het VN-verdrag. De afgelopen tijd is de focus vooral geweest op het versterken van de bewustwording in de gemeente en het concretiseren van de aanpak. Bewustwording is een taak voor de coördinator Toegankelijkheid in samenwerking met de Werkgroep Toegankelijk Groningen.

- Criterion:* Toegankelijkheid is een standaard onderwerp bij nieuw beleid.
- Actie:* Inventariseren van acties om toegankelijkheid te borgen.
- Opm:* Op diverse thema's zijn al acties ingezet waarbij toegankelijkheid als onderwerp standaard wordt meegenomen.
-
- Criterion:* Problemen rondom toegankelijkheid in de gemeente worden herkend en erkend.
- Actie 1:* Vragen over toegankelijkheid zijn meegenomen in de omnibus enquête.
- Actie 2:* Onderzoeken mogelijkheid om klachten en opmerkingen over toegankelijkheid op 1 plek te verzamelen zodat meer inzicht gekregen wordt in problematiek rondom toegankelijkheid.
- Opm:* Doordat mensen met een handicap/beperking vaak met verschillende onderdelen van de gemeentelijke organisatie te maken hebben, is het lastig om overzicht te krijgen.
- Actie 2:* Oriëntatie op mogelijkheden vanuit de gemeente om toegankelijkheid van winkels en restaurants te vergroten.
-
- Criterion:* De positie van de Werkgroep Toegankelijk Groningen is zichtbaar en werkbaar in de gemeente Groningen.
- Actie 1:* Doorzetten van de uitvoeringsagenda door jaarlijks evaluatiegesprekken te houden met de ambassadeurs over bereikte doelen en het formuleren van nieuwe doelen.
- Actie 2:* Afspraken maken over en inbedden van acties en projecten waar WTG bij betrokken wordt.
- Opm:* De WTG wordt bij veel projecten betrokken; om effectief te kunnen opereren is het goed om afspraken te maken met de WTG wanneer zij hun inbreng van belang vinden en wat hun belangrijkste actiepunten gaan zijn.

Communicatie

De gemeente Groningen is continu in gesprek met de inwoners van de stad. Er is een diverse groep inwoners waarvan niet iedereen met 'traditionele' communicatie bereikt wordt of zich hierdoor aangesproken voelt. Daarom is het zo belangrijk ook de communicatie inclusief te maken.

- Criterion:* Toegankelijke informatie voor iedereen (design for all).
- Actie 1:* Toegankelijkheid website verbeteren.
- Opm:* Sinds juli 2022 heeft de gemeente Groningen een vernieuwde website. Deze website voldoet nog beter aan de Toegankelijkheidseisen.

- Actie 2:* Regie voeren op online zetten van gemeentelijke informatie.
Opm: We willen een Functionaris Toegankelijkheid aanstellen binnen de gemeente Groningen.
- Actie 3:* Probleem met pdf-bestanden oplossen.
Opm: Dit is het meest uitdagende deel van Toegankelijkheid. Het is een constant proces van verbeteren. We proberen pdf's zo veel mogelijk te vermijden, maar in de praktijk is dit simpelweg ook niet altijd mogelijk (vb. milieu-effectrapportage).
- Actie 4:* Evalueren campagne Direct duidelijk (Dit was een bewustwordingscampagne met trainingen, herschrijven van brieven en ophalen van feedback).
Opm: De evaluatie van de campagne doen we in november 2022. Dan maken we ook een plan hoe we duidelijke taal ook in 2023 een impuls kunnen geven/blijvend op de agenda kunnen houden. Advies van WTG is om Onderling Sterk te vragen om mee te kijken.
- Criterion:* Communicatie om toegankelijkheid van door de gemeente georganiseerde bijeenkomsten te verduidelijken.
- Actie:* Rekening houden met mensen met een beperking wanneer door de gemeente een event georganiseerd wordt (vooraf duidelijk communiceren wat de vorm is en hoe/of daarbij rekening is gehouden met burgers met een beperking).
Opm: Voorbeeld was de open dag van het stadhuis, waar het voor een aantal werkgroep leden niet duidelijk was wat ze konden verwachten. Uiteindelijk bleek de vorm voor een aantal (dove en slechtziende) mensen minder geschikt.

Dienstverlening

Algemene burgerzaken

Voor een inwoner is de gemeente de plek waar je een paspoort kunt aanvragen, terecht kunt voor hulp in het kader van de WMO of de partij die je afvalcontainer leegt. De gemeente is het lokale gezicht van de overheid waar je voor meer dan vierhonderd producten en diensten terecht kunt, en waar je eigenlijk elke hulpvraag moet kunnen stellen. Wanneer een inwoner een fysiek bezoek brengt aan een locatie is het belangrijk dat deze toegankelijk is. Een delegatie van de Werkgroep Toegankelijk Groningen heeft een bezoek gebracht aan locatie Kreupelstraat en uitgelegd wat voor hen toegankelijkheid belemmerd. Vervolgens zijn in de sessie met de WTG en de ambassadeur de punten verder verduidelijkt. De volgende acties zijn geformuleerd en verder besproken met betrokkenen van de gemeente.

<i>Criterion:</i>	Faciliteiten zijn toegankelijk voor mensen met een beperking.
<i>Actie 1:</i>	Per locatie bekijken welke aanpassingen aan de ICT kunnen worden gedaan om ruis weg te nemen en toegankelijkheid te vergroten (met name voor mensen die slechtziend en slechthorend zijn).
<i>Opm:</i>	Dit is voor 2023 gepland. Nog onduidelijk waar de financiering vandaan komt.
<i>Criterion:</i>	Dienstverleningsaspecten/ gedrag medewerkers gemeente zijn afgestemd op mensen met een beperking.
<i>Actie 1:</i>	Medewerkers van de gemeente bewust maken van toegankelijkheid en hun gedrag met mensen met een beperking.
<i>Opm:</i>	Er zijn verschillende mogelijkheden Voor 2023: <ol style="list-style-type: none"> 1. Meenemen in opleidingsprogramma 'Relatie overheid en burger' (is afgestemd). 2. Onderdeel van de verplichte agressietrainingen (onbegrepen gedrag). 3. Nieuwe trainingen beschikbaar: omgaan met verward gedrag.
<i>Actie 2:</i>	Pilot training doof- en slechthorendheid om medewerkers inzicht te geven over hoe toegankelijkheid verbeterd kan worden voor deze doelgroep.
<i>Opm:</i>	Deze training wordt door Kentalis ontwikkeld en georganiseerd en is gepland voor maart 2023.
<i>Actie 3:</i>	De folder: Welkom bij Groningen (Over hoe om te gaan met mensen met een handicap) wordt verder verspreid onder medewerkers.

Thema: Vrije tijd

Sport

In onze sportvisie geven we aan te willen werken aan sportief kapitaal voor iedereen. Het voldoen aan het 'VN-verdrag handicap', het bijdragen aan de ambities van de nationale alliantie 'Sporten en bewegen voor iedereen' en de beloften vanuit het 'SamenSpeelAkkoord' komen terug in alle vijf ambities van deze visie. Vanuit de visie van het Gronings Sportmodel kijken we naar wat nodig is om mensen die wel willen meedoen, maar daarbij barrières op hun pad vinden, te helpen om drempels te overwinnen. De Werkgroep Toegankelijk Groningen heeft een adviserende rol gehad bij de totstandkoming van de sportvisie en heeft het sportakkoord medeondertekend. De contacten met de werkgroep zijn het afgelopen jaar verstevigd en hebben geresulteerd in een aantal concrete acties.

<i>Criterion:</i>	Kinderen moeten samen kunnen spelen.
<i>Actie 1:</i>	Het realiseren van minimaal drie Samenspeelplekken, die als voorbeeld kunnen dienen voor de rest van de gemeente Groningen.

- Actie 2:* Het opstellen van een Groningse Samenspeelplek checklist, die gebruikt kan worden bij nieuwe ontwikkelingen rondom sporten, spelen, bewegen en ontmoeten.
- Opm:* Voor de periode 2022-2024 richten we ons op bovenstaande concrete inspanningen om samen spelen te bevorderen.
- Criterium:* Stimuleren van sport en bewegen voor mensen met een handicap.
- Actie 1:* In het nieuwe coalitieakkoord is opgenomen dat de beweegcoach inclusief sport en bewegen aan kan blijven, tot in ieder geval 2026. De beweegcoach speelt een cruciale rol in het bij elkaar brengen van vraag en aanbod en het opstarten van activiteiten. We willen de zichtbaarheid van de beweegcoach de komende periode vergroten.
- Actie 2:* Barrières om te gaan sporten verminderen. Middelen hiervoor zijn bijvoorbeeld het platform Uniek Sporten en de campagnes van sport050. Denk aan het promoten en zichtbaarder maken van (speciaal) aanbod. We nodigen de WTG graag uit om mee te denken over de nieuwe sport050 website.
- Actie 3:* Onderzoeken of vervoer naar sportaccommodaties verbeterd kan worden. Dit blijft een gecompliceerd vraagstuk. Op dit moment is het moeilijk te organiseren en vaak niet goed aangepast op tijden. Vervolggesprek met de WTG is nodig. Waar loopt het op stuk?
- Criterium:* Inclusieve sportaccommodaties.
- Actie 1:* Bij nieuw te bouwen sportaccommodaties wordt in het PvE aandacht besteed aan toegankelijkheid. De WTG wordt betrokken.
- Criterium:* Bewustwording en beeldvorming rondom sport en bewegen voor mensen met een handicap verbeteren.
- Actie 1:* In beeld brengen van positieve rolmodellen/ervaringen vanuit de doelgroep d.m.v. de campagnes en kanalen van sport050. De nieuwe website van sport050 leent zich er meer voor om beeldvorming uit te lichten.
- Actie 2:* Het organiseren van een ervaringsexcursie voor werknemers van sport050. Samen met de WTG onderzoeken hoe we hier uitwerking aan kunnen geven.

Evenementen

De gemeente Groningen streeft ernaar om zoveel mogelijk evenementen te organiseren waar iedereen aan mee kan doen. Bij de vergunningenprocedure moedigen we de organisatie aan om toegankelijkheid op het evenement te bevorderen. Dit doen we door in gesprek te gaan

over de toegankelijkheid van evenementen en het delen van praktijkervaringen van andere organisatoren.

Bij verschillende evenementen wordt de Werkgroep Toegankelijk Groningen gevraagd om mee te denken over het toegankelijker maken van een evenement.

- Criterion:* Iedereen moet kunnen meedoen aan evenementen.
- Actie 1:* In strategisch evenementenbeleid toegankelijkheid meenemen
- Opm:* Voorbeeld is een prikkeloze dag op de kermis. Een goed idee wanneer mensen anders niet mee kunnen doen, anders liever een inclusieve aanpak.
- Actie 2:* Routekaart Toegankelijkheid standaard toepassen bij vergunningen nieuwe evenementen. Tijdens het doen van een aanvraag worden organisatoren gewezen op het bestaan van de routekaart.
- Opm:* Deze staat inmiddels op de website van de gemeente. De vraag is hoe deze nu bij nieuwe vergunningen wordt toegepast.
- Actie 3:* Routekaart Toegankelijkheid wordt gecheckt door de Werkgroep Toegankelijk Groningen op bruikbaarheid.
- Opm:* Dit is inmiddels gebeurd en lijkt te voldoen.

- Criterion:* Begrip van organisatoren van evenementen vergroten.
- Actie 1:* Folder Welkom bij Groningen inzetten om organisatoren van festivals te informeren
- Opm:* De deze kan gehaald worden bij de gemeente Groningen en is ook digitaal beschikbaar.
- Actie 2:* Vergunning vragers contact laten opnemen met Werkgroep Toegankelijk Groningen.
- Opm:* Hier wordt al door diverse (enkele) organisatoren van evenementen gebruik van gemaakt.

Cultuur

We zien graag dat inwoners zich thuis voelen bij kunst en cultuur. Daarom zetten we ons ervoor in dat in de gemeente Groningen kunst en cultuur die inclusief en voor iedereen toegankelijk is (Kadernota cultuur 2021-2028). De inclusiviteit en toegankelijkheid van kunst en cultuur brengen we onder de aandacht bij onze instellingen en partners.

In de sessie met de Werkgroep Toegankelijk Groningen zijn de volgende acties naar voren gekomen:

- Criterion:* Er zijn geen drempels voor mensen met een beperking om deel te nemen aan cultuur.
- Actie 1:* **Fysieke** drempels om mee te doen aan cultuur opnemen in beleid.
- Opm:* Op dit moment is het beleid vooral gericht op financiële en mentale drempels; fysieke drempels nu niet opgenomen, maar kan in een volgende versie wel. De huidige nota is geldig tot 2024, daarna fysieke beperking meenemen als aandachtspunt?
- Actie 2:* Bij cultuurbeleid ook **mentale** drempels van mensen met een beperking meenemen.
- Opm:* Mentale drempels om deel te nemen aan activiteiten m.b.t. cultuur zijn groter bij mensen met een handicap/beperking. Een mogelijke verbetering is om de verantwoordelijkheid bij de organisatoren te leggen voor goede informatievoorziening over de toegankelijkheid van hun evenement, zodat mensen zelf een goede inschatting kunnen maken of ze er naartoe kunnen/willen. Bovendien stimuleert dat bij de organisatoren om verantwoordelijkheid te nemen over de toegankelijkheid van hun activiteit.
- Actie 3:* Onderzoeken in hoeverre schouwburgbezoek verbeterd kan worden. Hier worden momenteel gesprekken over gevoerd.
- Opm:* Bij bezoek aan een operavoorstelling zit je als rolstoeler vaak op verkeerde plek om de boventiteling te zien. Sowieso zit je in een rolstoel vaak geïsoleerd van de rest van de mensen en dat maakt een avondje schouwburg niet echt een sociale gebeurtenis.
- Actie 4:* Uitzoeken hoe het zit met culturele instanties waar je alleen kunt pinnen.
- Opm:* Wanneer je bij culturele evenementen alleen kunt pinnen, betekent dat voor mensen die daar moeite mee hebben, dat ze een extra drempel hebben om mee te doen.
- Actie 5:* Aandacht vragen voor toegankelijkheid van culturele activiteiten (d.m.v. een brief).
- Opm:* Deze is inmiddels verstuurd en heeft al geleid tot nieuwe contacten.

Opgroeien en ontwikkelen

Goed onderwijs stelt kinderen, jongeren en volwassenen in staat hun talenten te ontdekken en te benutten, een plaats te vinden in de samenleving, werk te vinden dat bij hen past en zich verder te ontwikkelen. Goed onderwijs leert mensen met elkaar en met nieuwe omstandigheden om te gaan. Binnen de gemeente Groningen hebben we diverse vormen van onderwijs die aansluiten bij de behoeften en vermogens van een kind. Toegankelijk onderwijs gaat om veel meer dan alleen het fysieke aspect. Het is een groot doorlopend thema waar continu aan gewerkt wordt.

In afstemming met de ambassadeur en de werkgroep zijn de volgende actiepunten geformuleerd:

- Criterion:* Onderwijsinstellingen zijn toegankelijk voor mensen met een handicap/beperking.
- Actie 1:* Bij het vernieuwen/verbouwen van een school vanuit een integrale aanpak toegankelijkheid meenemen.
- Opm:* Wanneer een school verduurzaamd wordt kunnen er ook maatregelen genomen worden om drempelloos te worden zonder (veel) extra meerkosten.
- Actie 2:* Er moet invulling worden gegeven aan een beleidsambitie toegankelijkheid; wanneer spreken we van een goed toegankelijke school, wanneer ben je tevreden.
-
- Criterion:* Ieder kind moet zijn talenten kunnen ontwikkelen.
- Actie 1:* Kinderen zijn in staat onderwijs te volgen op zijn/haar eigen niveau.
- Opm:* Vraagt flexibiliteit scholen in het omgaan met kinderen met een beperking/handicap.
- Actie 2:* Inventariseren van de route van mensen met een handicap binnen het onderwijs (bv persona of klantreis) en hier lessen uittrekken.
- Opm:* Het is belangrijk om erachter te komen wat mensen met een handicap hebben moeten doen om onderwijs te volgen dat passend is voor hen. We kennen in de WTG een aantal mensen die een hbo of universitaire opleiding aan het doen zijn/ hebben gedaan. Wat voor weg hebben zij gevolgd? Wat zijn belangrijke componenten die hebben bijgedragen aan hun route in het onderwijs?
-
- Criterion:* Verbeteren 'sociaal kapitaal' van mensen met een handicap.
- Actie 1:* Voor kinderen voor wie het haalbaar is in de eigen buurt naar school.
- Actie 2:* Interactie van kinderen met en zonder handicap bevorderen (socialisatiefactor van onderwijs).
- Opm:* Kinderen met een handicap moeten leren zich te handhaven in een wereld met mensen zonder een handicap. Kinderen zonder handicap moeten leren dat de wereld divers is en dat niet iedereen maar alles kan. Mogelijk koppeling met wijkteams.

Buitenruimte

Hoe gemakkelijk kun je over straat? Zijn er afritjes? En is er voldoende ruimte voor de rollator of de scootmobiel? Zijn er geleidelijnen voor mensen die blind of slechtziend zijn, zodat ze veilige aan het verkeer kunnen deelnemen? Bij het onderhouden van de buitenruimte wordt

ook gedacht aan toegankelijkheid. Een belangrijk pijler voor het verbeteren van toegankelijkheid is de nieuwe leidraad leefkwaliteit openbare ruimte. Op dit onderwerp wordt al een tijd samengewerkt met de Werkgroep Toegankelijk Groningen en zijn de volgende acties voor de komende tijd afgestemd:

Openbare Ruimte

- Criterion:* De ontwerpers van de openbare ruimte hanteren de juiste principes om toegankelijkheid te bevorderen.
- Actie 1:* Blauwdruk om toegankelijkheid van openbare ruimte volgens zo veel mogelijke gestandaardiseerde inrichtingsprincipes uit te voeren.
- Opm:* Project met PBT, maatwerk zal waarschijnlijk nodig blijven, zonodig experimenteren met inrichtingsprincipes (samen met WTG)
- Actie 2:* Hoe kan bij de uitvoering van nieuwe projecten openbare ruimte toegankelijkheid integraal meegenomen; hoe zorgen we dat de werkgroep is aangehaakt bij de juiste projecten en bij welke projecten moeten ze aangesloten zijn?
- Opm:* Bij discussie over shared space WTG nadrukkelijk betrekken. Voor iemand die blind is, is een veilige oversteekplaats van belang. Dit geldt ook over discussie rondom stoplichten. Wanneer er geen veilige oversteekplaatsen zijn zal er mogelijk sneller gebruik gemaakt worden van een WMO-taxi. Integrale benadering van toegankelijkheid is nodig. Bij de herinrichting van de Grote Markt is het van belang de positie van mensen die afhankelijk van de auto zijn mee te wegen.
- Criterion:* Er zijn zo weinig mogelijk hindernissen die toegankelijkheid belemmeren in de openbare ruimte.
- Actie 1:* Project 'Herwinnen van openbare ruimte'.
- Opm:* Voor mensen met een handicap/beperking kunnen obstakels in de openbare ruimte extra hindernis geven. Verwachting is dat eerste kwartaal van 2023 resultaten van dit project zichtbaar zullen zijn.
- Criterion:* Er zijn voldoende voorzieningen die verblijf in de openbare ruimte voor iedereen aantrekkelijk maken.
- Actie 1:* Aanscherpen acties rondom openbare toegankelijke toiletten.
- Opm:* Openbare toiletten zijn project overstijgend en daarmee lastiger een beeld van te krijgen. Bijwerken HogeNood app is onderdeel van verbeteren informatievoorziening, op dit moment zijn we bezig om deze te verbeteren.

Afval- en grondstoffenmanagement

Criterion: Er zijn toegankelijke afvalcontainers.

Actie 1: Toegankelijkheid containers aanpassen.

Opm: Problemen met het gebruiken van pasjes en niet gebruik kunnen maken van containers die het dichtst bij zijn (rolstoelers gebruiken andere routes). In vervolg op de Pilot in de Oosterparkwijk voor meerdere gebruikslocaties per adres, wordt dit verder uitgerold in de Oosterpoort en als het goed loopt volgt verder uitrol in andere delen van de stad. Waar mogelijk zou met een medische indicatie al in een eerder stadium op individueel niveau de stortlocatie kunnen worden aangepast.

Actie 2: Implementatie van toegankelijke containers (design for all).

Opm: Er zijn voorbeelden van vuil- en papiercontainers (hoogte 80 cm) die aangepast zijn. Ook zijn er meerdere glascontainers met braille gerealiseerd. Implementatie op meer plekken blijft nog achter.

- Bijna alle glascontainers zijn voorzien van brailleplaatjes, behalve de recent geplaatste containers en een deel in Haren en een deel in Lewenborg.
- Ondergrondse papiercontainers met voorinworp staan bij een aantal winkelcentra en nog een aantal losse locaties waaronder de Hunze, de Oude kijk in t Jatstraat.
- Of verder implementatie gewenst en mogelijk is, wordt uitgezocht.

Criterion: Communicatie rondom afval ophalen en afvoeren is toegankelijk

Actie 1: Verbeteren communicatie milieustraten.

Opm: Voor mensen die zelfstandig wonen met een handicap kan het kwijtraken van grofvuil een groot probleem. Voor mensen met een handicap zijn ophaalmomenten die door de wijk zelf georganiseerd worden van groot belang (milieustraten). Echter de communicatie is voor de werkgroepleden niet altijd even duidelijk:

- Informatie over ophalen grofvuil op de website is kloppend. Tegen betaling kan grofvuil opgehaald worden. Groot witgoed kan gratis opgehaald worden.
- Hoe de communicatie over de milieustraten verbeterd kan worden, wordt naar gekeken, het initiatief van de milieustraten loopt via de bewoners. Er wordt gericht gecommuniceerd aan alle inwoners die in aanmerking komen voor de milieustraat op basis van flyers.

Criterion: Afval veilig kunnen afvoeren

Actie: Afspraak gemaakt om vaker rondom containers schoon te maken (met name glas)

Opm: Vooral voor rolstoelers een probleem, mogelijk een ervaringsexcursie met medewerkers organiseren om bewustwording te vergroten. Dit probleem heeft de aandacht van de gemeente Groningen.

Wonen

De gemeente Groningen wil dat iedereen in onze gemeente een fijne plek heeft om te wonen. Hierbij hebben we ook oog voor mensen met een handicap en/of chronische ziekte. We vinden het belangrijk dat bewoners kunnen kiezen en zich veilig voelen in een prettige woonomgeving. Voor de Werkgroep Toegankelijk Groningen is fijn wonen een plek met veel voorzieningen, diversiteit van mensen en dicht bij plekken waar je kunt werken en recreëren (geen afhankelijkheid van vervoer). De volgende punten zijn afgestemd:

- Criterion:* Bij nieuwe projecten wordt rekening gehouden met wensen en behoeften van mensen met een handicap.
- Actie 1:* Groninger vuistregels controleren op toegankelijkheid
- Opm:* WTG gaat checken of aanvullend iets over toegankelijkheid in de Groninger vuistregels kan/moet.
- Actie 2:* Oriënterend gesprek met projectgroep gebiedsgerichte uitvoeringsplannen voor wonen en zorg.
- Opm:* Er komen gebiedsgerichte uitvoeringsplannen; waarin een visie op wonen en zorg is opgenomen. De laatste jaren is de focus steeds meer komen te liggen op zelfstandig wonen. De vraag is: waar kun je goed wonen voor mensen met een handicap? Het gaat met name ook over woondiversiteit zoals hofjes, woongemeenschappen, woonmodel slak, etc.
- Actie 3:* Kijken naar mogelijkheden om de WTG bij de Voorwas te betrekken
- Opm:* Bij grote projecten zou de WTG mogelijk bij de Voorwas betrokken kunnen worden. Vraag is wanneer de beslissing genomen wordt voor een nieuw project? Hoe kun je invloed uitoefenen?
- Actie 4:* Bijlage toegankelijkheid wordt onder aandacht gebracht bij vergunningvragers.
- Opm:* In het systeem van de gemeente is ingebouwd dat bij de eindbrief van een vooroverleg (IVO) een bijlage toegankelijkheid kan worden meegezonden. Het is aan de vergunningverlener om te bepalen of dat bij voorkomend plan het geval is.

Zorg, welzijn en ondersteuning

De visie van de gemeente Groningen is om een inclusieve samenleving te creëren waarin iedereen naar vermogen mee kan doen. Het doel is de zelf- en samenredzaamheid te vergroten, meer aansluiten bij het gewone leven en minder te medicaliseren en problematiseren. In overleg met de Werkgroep Toegankelijk Groningen zijn onderstaande punten afgestemd om ondersteuning te optimaliseren:

<i>Criterion:</i>	Beschikbaarheid van fysieke ondersteuningsmiddelen is efficiënt en effectief
<i>Actie 1:</i>	Tevredenheid van bewoners ten aanzien van de zorg van Welzorg en Medipoint meten.
<i>Opm:</i>	Is opgenomen in contract, continue meting en wordt gepubliceerd
<i>Actie 2:</i>	Team wonen is opgericht als aanspreekpunt wordt voor corporaties. De matching van bewoners met aangepaste woningen.
<i>Opm:</i>	Ervaringen van werkgroepleden laat zien dat er veel te leren is rondom het krijgen van een huis voor iemand met een handicap.
<i>Actie 3:</i>	Vraagstuk rondom levensloopbestendige woningen (woonzorgvisie) die steeds kleiner lijken te worden. Dit punt betrekken bij de woonzorgvisie
<i>Opm:</i>	Dit heeft consequenties voor de geschiktheid van de woning voor mensen met een handicap.
<i>Criterion:</i>	Sociale ondersteuning voor mensen met een zorgvraag is afgestemd op hun behoefte.
<i>Actie 1:</i>	Gebiedsondersteunend netwerk opzetten in de gemeente Haren.
<i>Actie 2:</i>	Uitzoeken wat de invloed is geweest van Corona op hulpvragen bij WIJ teams.
<i>Opm:</i>	Net voor Corona zijn een aantal WIJ locaties gesloten. De vraag welke invloed dit heeft gehad (zijn mensen definitief weggebleven?).
<i>Criterion:</i>	Mensen met een handicap dienen keuzes (een stem) te hebben over hun begeleiding en dagbesteding.
<i>Actie 1:</i>	Aandacht hebben voor keuzevrijheid versus beheersing.
<i>Opm:</i>	Lastig in aanbestedingsprojecten. WTG: Keuzevrijheid is de bevestiging dat je er als mens toe doet.
<i>Criterion:</i>	Regelingen rondom zorg welzijn en ondersteuning zijn afgestemd op de zorgvrager.
<i>Actie 1:</i>	Koppel de indicatiestelling los van evaluatie van de indicatie. Voor scootmobielen gaat zo al gewerkt worden. Sessie met WTG organiseren om te bepalen welke indicaties hinderlijk zijn. Doel is evaluatiegesprekken in plaats van indicatiestellingen.

- Opm:* Mensen met een langdurige zorgvraag hebben steeds herindicaties nodig. Voor zorgvrager is dit heel vervelend (ook al wordt het vaak vanuit goede bedoelingen gedaan). Het is voor de zorggever vaak niet duidelijk hoe vervelend het is om onzeker te zijn over een toekomstige indicatie, daarom te moeten 'bedelen' (is een afhankelijkheid die je niet graag hebt) en weer je hele verhaal te moeten doen. Voor mensen met een 'vaste handicap' zou een indicatie onbeperkt afgegeven moeten worden. Dan is regelmatig contact met een zorggever geen probleem, want dat is dan meer een gelijkwaardig contact. Belangstelling is iets heel anders dan een indicatiestelling.
- Actie 2:* Bedenk geen generieke regelingen die mensen met een handicap in een uitzonderingspositie plaatsen.
- Opm:* Herstelgerichte zorg gaat ervan uit dat mensen beter kunnen worden. Niet iedereen kan beter worden en daarom kan dit niet voor iedereen toegepast worden.
- Actie 3:* Bij langdurige complexe zorgvragen op maat oplossingen bedenken.
- Opm:* Doorbraakmethode (voorheen stapelaar in de zorg). Voor mensen die veel zorgvragen hebben en met veel instanties en wetgeving te maken hebben. Is ook belangrijk voor zorgmijders.
- Actie 3:* Evaluatie van anonieme meldpunten voor mensen met onbegrepen gedrag.
- Opm:* Voor mensen die gemeld worden kunnen deze meldpunten heel bedreigend zijn. Is het middel erger dan de kwaal? (In 2023 afspraak plannen om punt te inventariseren).

Preventie

In de zorg is de laatste jaren steeds meer aandacht voor preventie. Er wordt ingezet op het bevorderen van een gezonde leefstijl om te voorkomen dat mensen ziek worden (Healthy Ageing). De vraag is hoe toegankelijk reguliere programma's zijn voor mensen met een beperking en/of dat er extra initiatieven nodig zijn. De Werkgroep Toegankelijk Groningen gaat dit de komende tijd op de agenda zetten. In de voorgaande periode is een ambassadeur voor Preventie gevonden en is de samenwerking opgestart.

- Criterium:* Preventief aanbod is toegankelijk voor mensen met een beperking
- Actie:* Opstarten samenwerking door feedback op nieuwe beleidstukken.
- Opm:* Voor het gezondheidsbeleid is de samenwerking opgestart en dit heeft geleid tot concrete bijdragen (gezond in 050) en bijgedragen aan bewustwording bij het preventiebeleid.
- Actie:* Bespreken hoe toegankelijkheid meegenomen kan worden in het uitvoeringsplan.

- Criterion:* Mensen met een beperking kunnen zo veel mogelijk regie voeren over hun eigen leven.
- Actie:* Contact zoeken met beleidsgroep 'de sociale basis' om bij te kunnen dragen aan beleid.

Vervoer en persoonlijke mobiliteit

De gemeente Groningen heeft verschillende maatregelen getroffen of gaat treffen om vervoer en mobiliteit voor mensen met een handicap zo toegankelijk mogelijk te maken. Enerzijds wordt er ingezet op zo toegankelijk mogelijk openbaar vervoer en anderzijds wordt er gewerkt aan vervoer op maat voor diegenen die niet (zelfstandig) met het openbaar vervoer kunnen reizen. In de sessie met de Werkgroep toegankelijk Groningen kwamen de volgende punten naar voren:

- Criterion:* Veilige verkeersomstandigheden voor iedereen.
- Actie 1:* Bij evalueren oversteekplaatsen WTG standaard meenemen.
- Opm:* Voor mensen die blind of slechtziend zijn, zijn veilige oversteekplaatsen essentieel. Wanneer een stoplicht verdwijnt kan dat voor hen betekenen dat ze minder veilig kunnen reizen en vaker een WMO-taxi zullen nemen. Integrale beoordeling van de situatie is nodig.
- Actie 2:* Veilige verkeersroutes voor blinden en slechtzienden.
- Opm:* Nieuwe ontwerpprincipes voor de binnenstad (i.s.m. PBT consult) zie ook thema openbare ruimte.
- Actie 3:* Verminderen van obstakels op de weg.
- Opm:* Door overlast van o.a. fietsen worden mensen in een rolstoel vaak gedwongen op de weg te rijden, mensen die blind/slechtziend raken hun route kwijt en worden ook soms gedwongen op de weg te lopen (zie ook openbare ruimte).
- Criterion:* Toegankelijk openbaar vervoer
- Actie 1:* Bij verlengde bussen ook verlengde bushaltes.
- Actie 2:* Verbeteren toegankelijkheid bussen voor mensen in een rolstoel.
- Opm:* Bij een bus moet de oprijplank uitgeklaapt worden; chauffeur moet daarbij helpen. Voor mensen uit de werkgroep is dit lastig: hoe kom ik erin; hoe overleef ik de busrit. Voor mensen met een rolstoel (speciaal de elektrische zware) is het lastig om met het openbaar vervoer te reizen.
- Actie 3:* Bewustwording van personeel voor mensen met een handicap.
- Opm:* Het omroepsysteem van de bus of trein is niet altijd werkend (het lukt een chauffeur soms niet om het systeem aan te zetten. Wanneer je blind bent is dat dan lastig, want dan ben je van de chauffeur afhankelijk. Het is een keer

gebeurd dat de chauffeur de verkeerde halte doorgaf en dat WTG lid daar uitstapte. Door het getoeter van auto's werd snel duidelijk dat hij niet was waar hij moest zijn.

- Criterion:* Toegankelijkheid autoluwe gedeeltes van de stad.
Actie 1: WTG betrekken bij definitieve afweging over de aanleg van invalidenparkeerplaatsen.
Opm: Bij autoluwe gedeeltes is maatwerk nodig, voor de grote markt is algemeen beleid nodig.
Actie 2: Kennis over toegankelijkheid met vervoer moet breder bekend worden.
Opm: Nu vaak onduidelijk is er een app? Weet de VVV het?

Werk, arbeidsmarkt en participatie

- Criterion:* Het vinden en houden van werk moet zo goed mogelijk gefaciliteerd worden.
Actie 1: Door een gebiedsgerichte aanpak wil de gemeente Groningen toegankelijk en laagdrempelig worden voor iedereen die werk zoekt. De keuring en blijvende begeleiding voor mensen met een arbeidshandicap kunnen we echter (nog) niet in de wijken organiseren. Daar is specifieke kennis voor nodig, die vooralsnog alleen op het Harm Buitenplein aanwezig is. We onderzoeken op een later moment of en hoe we ook dit toegankelijk en laagdrempelig in de wijken kunnen organiseren.
Opm: Doorstroming van mensen van uit vrijwilligerswerk richting regulier werk moet altijd gepromoot worden (vraag vanuit WTG).
Actie 2: Ervoor zorgen dat mensen die uitstromen, duurzaam uit de bijstand blijven en de overgang van bijstand naar werk zo soepel mogelijk laten verlopen.
Opm: Het project 'Nazorg' van het Werk- en Ontwikkelprogramma van de gemeente Groningen richt zich op het in kaart brengen (en het wegnemen) van belemmeringen van bijstandsgerechtigden bij het uitstromen naar betaald werk.
- Criterion:* Werk moet lonend zijn.
Actie 1: Inkomensval voorkomen door vooraf inzicht te geven over de veranderde financiële situatie wanneer mensen gaan werken.
Opm: Gemeente heeft beperkte mogelijkheden om werk meer lonend te maken m.b.t. inkomenspolitiek. Informatie over financiën is daarom voor burgers van essentieel belang en de gemeente ontvangt dus graag feedback over de beschikbare middelen die er zijn (o.a. apps).
- Criterion:* Regelingen rondom werk en inkomen zijn begrijpelijk en toepasbaar.

- Actie 1:* Eenvoudiger, toegankelijker en samenhangender maken van regelingen en voorzieningen in het kader van het Kappen van het Regelingenwoud.
- Opm:* Cliëntenraad voor Werk en Inkomen wordt al betrokken in dit project. WTG wordt graag betrokken. Vanuit het project wordt contact opgenomen om de wensen en mogelijkheden rond deze betrokkenheid te bespreken en te kijken op welke manier dit past binnen het project.

Sociale veiligheid

In het VN-verdrag wordt met name ook aandacht gevraagd voor de sociale veiligheid van mensen met een handicap. In het verdrag wordt aangegeven dat mensen met een handicap kwetsbaarder zijn en daar moet aandacht voor zijn.

Sociale veiligheid gaat over mogen zijn wie je bent; bestaanszekerheid. Verdraagzaamheid kan soms zomaar omslaan in intolerantie. Dit punt geldt overigens ook voor mensen uit de LHBTIQ-gemeenschap en bijvoorbeeld mensen met een andere culturele achtergrond.

- Criterium:* Er is een inclusieve benadering voor mensen die sociaal kwetsbaar zijn.
- Actie 1:* Voor het thema sociale veiligheid is een tijdelijk aanspreekpunt gevonden. Volgende stap is het zoeken naar een geschikte ambassadeur binnen de organisatie.
- Actie 2:* Verder opstarten samenwerking met de Werkgroep Toegankelijk Groningen door uitwisselen ervaringen en inzicht in ontwikkelingen binnen de gemeente. Inventariseren van een geschikte ambassadeur binnen de organisatie.
- Opm:* Het onderwerp sociale veiligheid is een nieuw thema waarover dit jaar verschillende gesprekken zijn gevoerd en aanknopingspunten zijn gevonden. Het is nog te vroeg om dit in concrete acties wat betreft het onderwerp te vertalen.
- Actie 3:* Contact maken met diversiteitsagenda en samenwerking zoeken. Begin 2023 staat overleg gepland.
- Opm:* Sociale veiligheid is ook een aandachtspunt voor mensen uit de LHBTIQ-gemeenschap en mensen met een allochtone achtergrond, maar het is belangrijk burgers met een handicap expliciet te benoemen in het kader van de bewustwording.